

Rigsombudsmanden i Grønland

22. oktober 2025

Orientering nr. 19/2025

Positive reaktioner på udsigten til et nyt nordatlantisk søkabel

Forsvarsforligets delaftale 2 om Arktis og Nordatlanten, der blev præsenteret den 10. oktober 2025, indeholder bl.a. forslag om en investering på 3 mia. kr. i et nordatlantisk søkabel. CEO i teleselskabet Tusass A/S Toke Binzer siger i en pressemeddelelse den 10. oktober 2025: *"Det nye søkabel betyder, at vi i fremtiden står meget mere robust. Digital infrastruktur er så kritisk for os alle sammen, at vi virkelig har kæmpet for at få det med i aftalen"*. Naalakkersuisoq for udenrigsanliggender og forskning, Vivian Motzfeldt, siger om den kommende investering i kritisk infrastruktur i et interview med KNR den 10. oktober 2025: *"Det har været meget vigtigt for os at inddrage absolut nødvendig infrastruktur i denne forsvarsaftale. Derfor er vi meget glade for, at vores sårbare infrastruktur er en del af aftalen, så den bliver mere robust."*

Den nærmere placering af søkablet er endnu ikke fastlagt, men medlem af Inatsisartut, Justus Hansen (DEM), er positivt stemt for investering i et nyt søkabel, som han mener er særligt tiltrængt i Østgrønland: *"Jeg ser det som en historisk mulighed. Et søkabel vil give os bedre kommunikation, og det vil give Tasiilaq og hele Østgrønland en reel chance for at blive en del af den digitale og økonomiske udvikling. Det vil skabe forudsætninger for vækst, for nye virksomheder og for, at flere unge kan blive boende i området"*. Det første nordatlantiske søkabel blev taget i brug i 2009 og har en levetid på ca. 25 år.

Naalakkersuisut åbner for ansøgning om godtgørelse til kvinder, der har modtaget antikonception uden samtykke efter 1. januar 1992

Naalakkersuisut giver nu mulighed for, at berørte kvinder, der efter den 1. januar 1992 har fået opsat spiral eller modtaget andre former for antikonception uden samtykke, kan ansøge om godtgørelse. Ansøgningerne vil blive vurderet af juridiske og sundhedsfaglige eksperter, der skal træffe afgørelser inden den 1. februar 2026. *"Det er vigtigt for Naalakkersuisut at vi som samfund tager ansvar for den del af Antikonceptionssagen, der er foregået under Hjemmestyret og Selvstyret. Denne sag kan ikke reduceres til at handle om jura – det handler om menneskers værdighed og om at anerkende den smerte, der er blevet påført"*, siger naalakkersuisoq for erhverv, råstoffer, energi, justitsområdet og ligestilling, Naaja Nathanielsen bl.a. i en pressemeddelelse den 17. oktober 2025.

Indenrigs- og sundhedsminister Sophie Løhde besøger Grønland den 20.-23. oktober 2025, hvor hun skal mødes med naalakkersuisoq for sundhed, og personer med handicap Anna Wangenheim. De skal drøfte samarbejdet på sundhedsområdet samt mødes med kvinder berørt af spiralsagen før hjemtagelsen af sundhedsområdet i 1992. bl.a. for at drøfte spørgsmålet om godtgørelser.

Ny rapport om befolkningens retsbevidsthed

I en rapport udarbejdet af Grønlands Universitet – Ilisimatusarfik for Naalakkersuisut af 6. oktober 2025 har man undersøgt den grønlandske befolknings holdninger til domme og foranstaltningsniveauer. Undersøgelsen viser, hvordan de adspurgte tror, at retssystemet har dømt i forskellige sager, og hvilke foranstaltninger de selv ville idømme. Resultaterne viser, at de adspurgte har en tilbøjelighed til at vurdere, at retssystemet idømmer mildere domme, end hvad der reelt dømmes. Rapporten viser endvidere, at de adspurgte mener, at der bør være længere foranstaltninger for overgreb for børn, end hvad kriminalloven tillader i dag. Naalakkersuisoq for erhverv, råstoffer, energi, justitsområder og ligestilling, Naaja H. Nathanielsen udtaler: *”Det er vigtigt for Naalakkersuisut, at kriminalloven er tidssvarende og lever op til befolkningens retsfølelse. Rapportens konklusioner giver os et vigtigt datagrundlag for at overveje, hvordan vi skal indrette fremtidens retsvæsen”*.

Samarbejde mellem Sikuki Nuuk Harbour A/S og det danske forsvar om orlogskaj i Nuuk

Med delaftale 2 om Arktis og Nordatlanten foreslås det bl.a., at den danske stat investerer i en orlogskaj i Nuuk. Orlogskajen på 150 meter skal etableres i forlængelse af Sikuki Nuuk Harbour A/S, som ligeledes får en 200 meters trawlerkaj. Forsvarets kaj vil kunne benyttes af Sikuki Nuuk Harbour A/S, når forsvarets skibe er til søs. Naalakkersuisoq for udenrigsanliggender og forskning, Vivian Motzfeldt (S), siger i et interview til Sermitsiaq den 14. oktober 2025: *”En ny orlogskaj i Nuuk er et velkomment dual use-projekt, der også kan bidrage til at understøtte den stigende civile skibstrafik i Nuuk. Det ser jeg meget positivt på”*. Det selvtyreejede Sikuki Nuuk Harbour A/S’ direktør, John Rasmussen udtrykker sig også positivt i et interview til Sermitsiaq den 17. oktober 2025, hvor han udtaler: *”Samarbejdet vil styrke både beredskabet og Grønlands maritime infrastruktur til gavn for de maritime erhverv”*.

Borgmestre efterlyser mere inddragelse og information om forsvarsforligets delaftale 2 om Arktis og Nordatlanten

Efter offentliggørelsen af forsvarsforligets delaftale 2 om Arktis og Nordatlanten har Kommuneqarfik Sermersooqs borgmester, Avaaraq Olsen (IA), og Qeqqata Kommunes borgmester, Malik Berthelsen (S), efterlyst mere inddragelse i de dele af aftalen, der vedrører deres kommuner. Den 16. oktober 2025 udtalte begge borgmestre til KNR, at de savnede konkrete oplysninger om de investeringer, der er påtænkt i deres kommuner.

Efterfølgende har Avaaraq Olsen været i dialog med Naalakkersuisut: *”Jeg er glad for, at Naalakkersuisut har taget godt imod mit initiativ til dialog. Vores borgere skal føle sig trygge – ikke overset. Det er afgørende, at beslutninger, der har så stor betydning for byen, bliver truffet i samarbejde med kommunen og med respekt for borgernes perspektiv”*, sagde Avaaraq Olsen til Sermitsiaq den 20. oktober 2025.

Grønland og Storbritannien genoptager forhandlinger om frihandel

Under et møde i European Political Community i København blev formanden for Naalakkersuisut Jens-Frederik Nielsen og den britiske premierminister Keir Starmer enige om at genoptage forhandlingerne om frihandel, som startede i 2022 og sat på pause forud parlamentsvalget i Storbritannien i 2024. Da Storbritannien forlod EU i 2020, blev fisk og skaldyr fra Grønland underlagt op til 20 pct. importsatser. Royal Greenlands koncernsalgsdirektør, Robert-Jan Treebus, siger til Sermitsiaq den 17. oktober 2025: *”Siden Brexit har vi oplevet et samlet fald i omsætningen på omkring 331 millioner kroner, hvilket også har betydet et*

signifikant fald i indtjeningen på det marked". Den britiske handelsminister, Peter Kyle udtalte, at: "Ved at fjerne tolden på grønlandske fisk og skaldyr kan vi hjælpe med at sænke priserne i supermarkedernes hylder og samtidig støtte tusindvis af arbejdspladser i vores fiskeindustri, hvilket giver flere penge i folks lommer".

Samarbejde mellem Grønland og Danmark på handicapområdet

Social- og boligminister, Sophie Hæstorp Andersen (S), og naalakkersuisoq for sundhed og personer med handicap, Anna Wangenheim (DEM), har drøftet et samarbejde på handicapområdet under social- og boligministerens besøg i Nuuk i september. *"Vi havde en god og åben dialog, og vi havde en indledende drøftelse om at nedsætte en arbejdsgruppe, der kan konkretisere mulige løsninger på de mange udfordringer. Jeg betonedede statens ansvar og vigtigheden af, at Grønland og Danmark i fællesskab skal adressere uligheder for borgere med handicap",* sagde Wangenheim til Sermitsiaq den 19. oktober 2025. Målet er bl.a. at styrke muligheden for, at grønlandske borgere med handicap kan blive i Grønland.

Kort nyt

- Islands statsminister Kristrún Mjöll Fróstadóttir har besøgt Grønland d. 20.-22. oktober 2025, hvor hun sammen med formanden for Naalakkersuisut, Jens-Frederik Nielsen (DEM), skal besøge Grønlands Universitet – Ilisimatusarfik, Naturinstituttet og Hans Lynges skolen.
- Nyt Steno Diabetes Center Grønland er åbnet i Nuuk den 7. oktober 2025 i en nyopført bygning, som er blevet til i et samarbejde mellem Grønlands Selvstyre, Det Grønlandske Sundhedsvæsen og Novo Nordisk Fonden.
- Inge Bisgaard, museumsinspektør i Grønlands Nationalmuseum og Arkiv, modtager Europa Nostra Award for sit mangeårige arbejde med at bevare og dokumentere bygningsarv i Grønland.
- Den 22. oktober 2025 vedtog Inatsisartut en ændring af kriminalloven for Grønland således, at foranstaltningsrammen forhøjes fra 10 til 16 år.